Prezentare carte: STIINTA, FILOSOFIE SI UMANISM IN ASISTENTA SOCIALA: De la Modelul Pasiv-Sociologist la Modelul Proactiv-Multidisciplinar si de la „Asistent” Social la „Profesionist” Social

Autor: Petru Ștefăroi

Anul publicării: 2025

Pagini: 770

Editura Științifică Lumen, Iași

Dsponibil online la adresa: https://edituralumen.ro/librarie-editura-stiintifica/stiinta-filosofie-si-umanism-in-asistenta-sociala.,

Lucrarea își propune să aducă în literatura asistenței sociale din spațiul românesc contemporan o perspectivă integrativă, multi-nivelară, filosofică, complexă și multidisciplinară asupra teoriei, practicii și politicii asistenței sociale, evidențiată, în subsecvența teoriei, practicii și politicii sociale, printr-o diversitate de modele, grupate în trei categorii principale: științifice, filosofice și umaniste.

În măsură semnificativă, lucrarea înglobează idei și conținuturi din șapte articole ale subsemnatului publicate în Revista de Asistență Socială a Facultății de Sociologie și Asistență Socială de la Universitatea din București, publicată la Editura Polirom, respectiv:

- Dimensiunea ideologico-doctrinală a asistenței sociale. Teoria, metoda și practica asistenței sociale contemporane – între modelul etic-religios și modelul neoumanist, Nr. 2, 2019, pp. 103-120.
- Rolul filosofiei în formarea profesională și a eficacității intervenției asistentului social, Nr. 4, 2018, pp. 109-126.
- Perspectiva umanistă asupra intervenției și schimbării în asistența socială comunitară, Nr. 2, 2018, pp. 161-174.
- Paradigma umanistă a asistenței sociale sau scurtă introducere în asistența socială umanistă, Nr. 1, 2012, pp. 103-120.

- Perspectiva umanistă asupra clientului în asistența socială, Nr. 1-2, 2009, pp. 7-19.
- Tulburări de dezvoltare socioafectivă ale copilului instituționalizat: de la obiectivul supraviețuire la obiectivul fericire în asistența socială a copilului, Nr. 1-2, 2008, pp. 38-62.
- Specificul managementului (eficient) în domeniul asistenței sociale, Nr. 3, 2007, pp. 28-47.

De asemenea, au fost preluate și încorporate idei și conținuturi din capitolul „Abordări și metode umaniste și neoumaniste în managementul organizațiilor de asistență socială", din volumul colectiv Teorie și practică în managementul serviciilor de asistență socială, publicat la Editura Presa Universitară Clujeană, coordonat de Conf. Univ. Dr. C-V. Cormos, precum și din volumul Teoria Fericirii în Asistența Socială publicat în 2009 la Editura Științifică Lumen. Volumul, în întregul său, include și idei și conținuturi din rapoartele proprii de cercetare doctorală, precum și din diverse studii prezentate în cadrul unor manifestări științifice și academice. Au fost, de asemenea, încorporate și câteva fragmente și idei din unele volume pe care le-am publicat prin CreateSpace Amazon. Chiar dacă volumul cuprinde idei și conținuturi din diverse studii și lucrări, acesta nu se prezintă ca o simplă colecție de texte. Este expresia unui proiect integrator, coerent și unitar, în care ideile și conținuturile preluate sunt corelate organic și în acord cu obiectivele asumate. Noua construcție își propune să contribuie la dezvoltarea unei teorii inovative de asistență socială, bazată pe o abordare/filosofie umanistă complexă și cunoaștere științifică multidisciplinară. În acest sens, în secțiunea Concluzii, Propuneri, se lansează conceptul de **Asistență Socială Complexă și Bazată pe Cunoaștere Multidisciplinară și Schimbare**, care implică și o trecere de la un model pasiv-sociologist spre un model proactiv-multidisciplinar în teoria, practica și politica asistenței sociale din spațiul românesc contemporan. De asemenea, se subliniază necesitatea unor schimbări **substanțiale** privind statutul, instruirea, atribuțiile și denumirea practicianului tipic din domeniu. Este propusă, cu titlu de dezbatere, titulatura de „profesionist social", orientată spre emanciparea și integrarea socială a beneficiarului, în locul celei de „asistent social", care, prin denumire, reflectă mai degrabă o orientare spre simpla „asistență" și conservarea situației de dificultate și vulnerabilitate a beneficiarului. Denumirea „profesionist social" este prezumată a fi mult mai potrivită și acoperitoare pentru întreaga arie de activități desfășurate astăzi de asistentul social, activități care includ, pe lângă cele de tip propriu-zis social, altele de tip psihologic/psihoterapeutic, consiliere, de tip juridic, economic, managerial, cultural, și, din ce în ce mai mult, activități

orientate spre schimbare, împuternicire, autonomizare și reintegrare socială. Întreaga lucrare, în structura, desfășurarea și conținutul acesteia, a fost concepută și realizată pentru a conduce către aceste concluzii și propuneri, menite să fie relevante și aplicabile contextului actual al asistenței sociale din România, care rămâne în mare parte ancorată în paradigme și practici de asistență socială pasive, asistențiale, puțin centrate pe schimbare, integrare și normalizare - practici, idei și metode moștenite din contexte istorice și socio-culturale de mult depășite și incompatibile cu cerințele, valorile și realitățile unei Românii europene din secolul XXI.

În întregul său și în acord cu obiectivele asumate, lucrarea își propune să realizeze și o analiză detaliată și cuprinzătoare a asistenței sociale, nu doar ca practică, ci și ca fenomen socio-uman profund, teorie complexă și politică publică esențială. Structurată în patru părți distincte, demersul urmărește să deslușească straturile și laturile/dimensiunile multiple ale acestui domeniu, de la fundamentele sale conceptuale până la manifestările sale cele mai nuanțate, culminând cu o înțelegere a dualității specifice umanismului românesc și impactul acesteia asupra asistenței sociale contemporane din acest spațiu.

Prima parte a lucrării, **Asistența socială ca fenomen socio-uman și ca teorie, practică și politică subsecvente teoriei, practicii și politicii sociale. Categorii, niveluri de analiză și modele teoretice – științifice, filosofice, umaniste**, servește ca o introducere esențială în universul asistenței sociale. Capitolul introductiv al acestei părți contextualizează asistența socială ca fenomen socio-uman, ancorând-o ferm în relația sa cu teoria, practica și politica socială mai largă. Apoi, Capitolul 2 aprofundează aceste conexiuni, explorând marile teme și categorii ce definesc intersecția dintre politica socială generală și specificul asistenței sociale. Sunt prefigurate **în** vederea abordării **în** părțile și capitolele următoare diverse niveluri de analiză și modele teoretice, de la cele științifice la cele filosofice și umaniste, punând bazele unei înțelegeri multidimensionale a disciplinei.

Partea a II-a, **Știință și multidisciplinaritate științifică în teoria, practica și politica asistenței sociale. Modele științifice în teoria, practica și politica socială și în teoria, practica și politica asistenței sociale – modelul psihologic, modelul psihosociologic/microsociologic și modelul sociologic/macrosociologic**, se concentrează pe dimensiunea științifică a asistenței sociale. Introducerea în această parte evidențiază importanța abordării multidisciplinare. Capitolul 3 examinează rolul științei și al

modelului științific în teoria, practica și politica socială și a asistenței sociale, detaliind disciplinele, nivelurile de analiză și modelele aferente. Urmează capitole dedicate unor modele științifice fundamentale: Capitolul 4 abordează psihologia și modelul psihologic, Capitolul 5 se concentrează pe psihosociologie și microsociologie, iar Capitolul 6 explorează sociologia și macrosociologia, fiecare analizând impactul acestora asupra teoriei, practicii și politicii asistenței sociale.

Partea a III-a, **Filosofie și doctrină în asistență socială. Filosofii, idei, doctrine filosofice și modele doctrinal-filosofice în teoria, practica și politica socială și în teoria, practica și politica asistenței sociale – modelul filosofic tradițional și religios, modelul filosofic sistemico-structuralist, critic și radical, modelul filosofic umanist**, explorează dimensiunea filosofică a asistenței sociale. Introducerea în această parte pregătește terenul pentru o analiză aprofundată a influențelor filosofice. Capitolul 7 detaliază rolul filosofiei, al nivelului filosofic de analiză și al modelului filosofic în asistența socială, prezentând diverse orientări și forme de intervenție. Capitolul 8 se apleacă asupra filosofiilor și ideilor contemporane de sorginte clasică/conservatoare/religioasă, evidențiind impactul acestora asupra asistenței sociale tradiționale și religioase. În contrast, Capitolul 9 investighează filosofiile și ideile de sorginte modernă rațională, sistemico-structuralistă și criticistă, arătând cum acestea au modelat o asistență socială sistemică, structurală, critică și radicală.

Partea a IV-a, **Umanism și cultură în asistența socială. Modele umaniste în teoria, practica și politica socială și în teoria, practica și politica asistenței sociale – modelul umanist-personalist, modelul umanist-existențial/existențialist, modelul umanist-etic/cultural, modelul umanist-feminist, modelul umanist-tehnologic, modelul neoumanist, modelul umanist-dual**, reprezintă punctul culminant al lucrării, focalizându-se pe dimensiunea umanistă și culturală. Introducerea în această parte subliniază rolul esențial al umanismului în modelarea asistenței sociale. Capitolul 10 definește umanismul, cultura și umanismul social, explorând diverse modele social-umaniste: personalist, existențialist, etic și cultural, feminist, tehnologic, neoumanist și, crucial, dualist. Capitolele următoare detaliază aceste modele: Capitolul 11 se concentrează pe umanismul personalist și asistența socială centrată pe persoană/client. Capitolul 12 analizează umanismul existențial/existențialist și asistența socială centrată pe situație/contextul socio-uman. Capitolul 13 abordează, într-o manieră integrată, umanismul etic/cultural, umanismul feminist, umanismul tehnologic și neoumanismul/umanismul integral. Punctul culminant al

întregii lucrări este Capitolul 14, Umanismul dual și modelul umanist-dual în teoria, practica și politica socială și în teoria, practica și politica asistenței sociale (în spațiul est-european – și românesc – contemporan)**.** Aici se reia și se dezvoltă teza centrală a dualității umanismului și culturii românești, așa cum a fost analizată prin prisma operelor unor **personalități** marcante din spațiul românesc.

Lucrarea demonstrează că înțelegerea acestei dualități complexe, marcată de tensiuni, antagonisme și disfuncționalități între un umanism secular/progresist și unul conservator/religios, este esențială pentru a decoda realitatea socială românească. Din această înțelegere profundă a dualității și a modului în care ea generează atât sinergii, cât și frâne în dezvoltarea socială, rezultă conceptul fundamental de **Asistență Socială Complexă și Bazată pe Cunoaștere Multidisciplinară**. O astfel de abordare transcende viziunile fragmentate, integrând perspectivele diverse și adesea contradictorii ale modelelor științifice, filosofice și umaniste analizate pe parcursul lucrării. Această necesitate atrage, la rândul său, redefinirea fundamentală a rolului, statutului și chiar a denumirii profesionistului tipic din asistența socială românească contemporană. El nu mai poate fi un simplu executant, ci devine un arhitect al intervenției sociale, un integrator de cunoștințe din multiple domenii, un facilitator al dialogului între viziuni diverse și, mai presus de toate, un catalizator al coeziunii într-o societate marcată de dinamica acestor dualități profunde și, pe alocuri, conflictuale. **În** scopuri relative la specificul sistemului de valori și practici de asistență socială din spațiul românesc contemporan, lucrarea de față se avântă, așadar, și într-o explorare profundă a sistemului de valori și practici sociale din România contemporană, operând cu o teză ce poate genera dezbateri aprinse, însă productive, privind identitatea națională, umanismul, cultura și sistemul de valori sociale în spațiul românesc contemporan. Premisa centrală este că atât umanismul, cât și cultura românească, sunt intrinsec duale, iar această dualitate nu este o simplă coincidență temporală/istorică sau evenimențială, ci o caracteristică fundamentală ce se răsfrânge în mod coerent asupra întregului spectru social, inclusiv în asistența socială. Această dualitate fundamentală nu ar trebui să fie înțeleasă doar ca o simplă coexistență sau un echilibru, ci mai degrabă ca o sferă de tensiuni constante, uneori productive, alteori profund disfuncționale. Este o sinteză subtilă, modelată de meandrele istoriei, de poziția geografică, la răscruce de drumuri și la intersecția a două mari influențe/imperii culturale. Aici, tradiția se luptă adesea cu modernitatea, specificul autohton se ciocnește de universal, iar spiritualitatea se împletește, nu fără dificultate, cu pragmatismul material. Mai mult, în această matcă dual se regăsește adesea și o tensiune definitorie între un umanism secular și progresist,

orientat spre raționalitate, autonomie individuală și inovație socială, și un umanism conservator și religios, ancorat în tradiție, valorile creștine și o viziune organică asupra comunității. Această interacțiune constantă, marcată de antagonisme și disfuncționalități, este cea care dă naștere complexității și, uneori, impasurilor ce definesc manifestările culturale și sociale din România. Aceste frici, suspiciuni și lupte pentru supremație ideologică pot deveni adevărate frâne în calea dezvoltării și coeziunii sociale. Pentru a valida această teză posibil contestabilă din toate părțile, lucrarea se apleacă asupra operelor unor personalități românești de anvergură, a căror viziune reflectă, fiecare în felul său, această dualitate intrinsecă și, implicit, antagonismele pe care le generează.

De la **Titu Maiorescu** și **Mihai Eminescu**, ale căror polemici și creații surprind nu doar tensiunea dintre raționalismul critic și lirismul romantic, ci și clivajul profund dintre deschiderea spre valorile europene și apărarea, uneori rigidă, a specificului național, adesea impregnat de o religiozitate profundă, care a generat dezacorduri și blocaje intelectuale.

Apoi, **Ion Heliade Rădulescu** a navigat între iluminism și o mistică națională, ilustrând efortul de a construi o societate modernă pe fundamente tradiționale, efort marcat însă de conflicte și rezistențe la schimbare.

Constantin Rădulescu-Motru și **Lucian Blaga** ne oferă perspective filosofice asupra individului și comunității, a modernității și a mitului, explorând dialectica dintre rațiune și intuiție, adesea cu un subtext puternic legat de raportul dintre spiritualitate și secularism, unde lipsa de dialog autentic a produs rupturi.

Dumitru Stăniloae, prin teologia sa, pătrunde în profunzimile relației dintre transcendent și imanent, oferind o perspectivă esențială a umanismului religios care a influențat profund gândirea românească, dar care, uneori, a intrat în conflict cu tendințele laicizante, generând polarizări. În zilele noastre, **Gabriel Liiceanu** și **Andrei Pleșu** continuă, prin eseistica lor, dialogul despre valorile democratice, libertate și responsabilitate, confruntând adesea moștenirea comunistă cu aspirațiile post-decembriste, aducând în prim-plan o reflecție asupra eticii și valorilor ce transcende simplele clivaje politice, dar care, în anumite contexte, a evidențiat incapacitatea de a construi punți între viziuni diferite. **Horia Roman Patapievici** contribuie la dezbaterea identității europene și românești, explorând tensiunile dintre culturi și valori, adesea dintr-o perspectivă ce articulează o formă de conservatorism cultural care, în

spațiul public, a fost percepută ca antagonică progresului. Nu în ultimul rând,

Constantin Brâncuși și **George Enescu**, prin arta lor universală, demonstrează cum specificul românesc poate transcende granițele, îmbinând măiestrit tradiția populară cu inovația artistică de avangardă, într-o sinteză ce depășește clivaje ideologice, dar a căror receptare a fost, pe alocuri, marcată de neînțelegeri sau rezistențe din cauza lipsei de viziune deschisă.

Și, desigur, **Răzvan Teodorescu** și **Mircea Cărtărescu** ne poartă, prin istoricul cultural și, respectiv, literatura lor, prin straturi adânci ale memoriei și identității, adesea marcate de coexistența realului cu imaginarul, a istoriei cu ficțiunea, explorând teme care ating atât aspecte ale libertății individuale (asociate cu progresismul), cât și rădăcinile culturale (specifice conservatorismului), iar opțiunile lor au generat, la rândul lor, dezbateri aprinse și disensiuni.

Prin această analiză amănunțită a operei acestor figuri marcante, lucrarea își propune să reveleze nu doar existența acestei dualități, ci și modul în care ea modelează, în mod dinamic și uneori imperceptibil, sistemul de valori, practicile sociale și chiar felul în care asistența socială este gândită și aplicată în România de astăzi. Din înțelegerea profundă a acestor tensiuni și a antagonismelor rezultate din dualitatea culturală și umanistă românească, se naște necesitatea imperioasă a unui concept de **Asistență Socială Complexă și Bazată pe Cunoaștere Multidisciplinară și Schimbare**. O astfel de abordare ar transcende viziunile fragmentate, integrând perspectivele diverse și adesea contradictorii pentru a oferi soluții adaptate realității complexe. Această necesitate atrage, la rândul său, redefinirea fundamentală a **rolului, statutului și denumirii profesionistului tipic din asistența socială românească contemporană,** transformându-l dintr-un simplu "asistent", furnizor de servicii, într-un integrator de cunoștințe, un agent al schimbării și reintegrării sociale, un facilitator al dialogului între diferite viziuni și un catalizator al coeziunii într-o societate marcată de dinamica adeseori disfuncțională a acestor dualități profunde.

În raport de obiectivele asumate, conținut, mesaj și propunerile avansate, cartea este adresată, în principal, următoarelor categorii de cititori:

- Profesioniștilor, voluntarilor, binevoitorilor și tuturor lucrătorilor care activează în sistemul larg al asistenței și protecției sociale;
- Studenților pregătiți/instruiți pentru a lucra în sistemul asistenței/protecției sociale;

- Studenților din aria largă a disciplinelor socio-umane, filosofiei (sociale) și altor domenii academice și profesionale interesate, direct sau indirect, de domeniul social;
- Cadrelor didactice care pregătesc aceste categorii de studenți;
- Cadrelor de conducere din sistemul protecției și asistenței sociale;
- Oamenilor politici, factorilor de decizie și strategilor implicați în elaborarea și aplicarea strategiilor și politicilor de protecție și asistență socială;
- Cercetătorilor, cadrelor didactice, profesioniștilor și strategilor preocupați de edificarea unei teorii adaptate, integrative și multidisciplinare a asistenței sociale românești contemporane, precum și de denumiri/formule adecvate pentru aceasta (vezi propunerea autorului: „Asistență Socială Complexă și Bazată pe Cunoaștere Multidisciplinară”);
- Cercetătorilor, cadrelor didactice, profesioniștilor și decidenților preocupați de problematica rolurilor, atribuțiilor și statutului „asistentului social” din România contemporană, prin orientarea spre emanciparea și integrarea socială a beneficiarilor, precum și de schimbarea denumirii profesionistului tipic, care să reflecte atribuțiile complexe și noul statut (vezi propunerea autorului: De la „Asistent” Social la „Profesionist” Social).

SCURT CUPRINS AL VOLUMULUI

În loc de prefață

Motivație / argumente / oportunitate

Despre carte. Contribuții, mulțumiri, adresabilitate

Introducere generală

PARTEA I

Asistența socială ca fenomen socio-uman și ca teorie, practică și politică subsecvente teoriei, practicii și politicii sociale. Categorii, niveluri de analiză și modele teoretice – științifice, filosofice, umaniste

Introducere în Partea I

Capitolul 1. Asistența socială ca fenomen socio-uman și ca teorie, practică și politică subsecvente teoriei, practicii și politicii sociale

Capitolul 2. Teoria, practica și politica socială și teoria, practica și politica asistenței sociale – mari teme și categorii. Niveluri de analiză și modele teoretice – științifice, filosofice, umaniste

Referințe bibliografice, Partea I

PARTEA A II-A

Știință și multidisciplinaritate științifică în teoria, practica și politica asistenței sociale. Modele științifice în teoria, practica și politica socială și în teoria, practica și politica asistenței sociale – modelul psihologic, modelul psihosociologic/microsociologic și modelul sociologic/macrosociologic

Introducere în Partea a II-a

Capitolul 3. Știința și modelul științific în teoria, practica și politica socială și în teoria, practica și politica asistenței sociale. Discipline, niveluri de analiză și modele aferente

Capitolul 4. Psihologia, nivelul psihologic de analiză și modelul psihologic în teoria, practica și politica socială și în teoria, practica și politica asistenței sociale

Capitolul 5. Psihosociologia și microsociologia. Nivelul psihosociologic/microsociologic de analiză și modelul psihosociologic/microsociologic în teoria, practica și politica socială și în teoria, practica și politica asistenței sociale

Capitolul 6. Sociologia/macrosociologia, nivelul sociologic/macrosociologic de analiză și modelul sociologic/macrosociologic în teoria, practica și politica socială și în teoria, practica și politica asistenței sociale

Referințe bibliografice, Partea a II-a

PARTEA A III-A

Filosofie și doctrină în asistență socială. Filosofii, idei, doctrine filosofice și modele doctrinal-filosofice în teoria, practica și politica socială și în teoria, practica și politica asistenței sociale – modelul filosofic tradițional și religios, modelul filosofic sistemico-structuralist, critic și radical, modelul filosofic umanist

Introducere în Partea a III-a

Capitolul 7. Filosofia, nivelul filosofic de analiză și modelul filosofic în teoria, practica și politica socială și în teoria, practica și politica asistenței sociale. Orientări/modele doctrinal-filosofice și forme/metode aferente în teoria, practica și politica asistenței sociale

Capitolul 8. Filosofiile/ideile contemporane de sorginte/orientare clasică/conservatoare/religioasă și modelul filosofic clasic/conservator/religios în teoria, practica și politica socială și în teoria, practica și politica asistenței sociale. Asistența socială tradițională/religioasă

Capitolul 9. Filosofiile/ideile de sorginte/orientare modernă raționalistă, sistemico-structuralistă și criticistă și modelul filosofic sistemico-structuralist, critic și radical în teoria, practica și politica socială și în teoria, practica și politica asistenței sociale. Asistența socială sistemică, structurală, critică și radicală

Referințe bibliografice, Partea a III-a

PARTEA A IV-A

Umanism și cultură în asistența socială. Modele umaniste în teoria, practica și politica socială și în teoria, practica și politica asistenței sociale – modelul umanist-personalist, modelul umanist-existențial/existențialist, modelul umanist-etic/cultural, modelul umanist-feminist, modelul umanist-tehnologic, modelul neoumanist, modelul umanist-dual

Introducere în Partea a IV-a

Capitolul 10. Umanism, cultură, umanism social și modelul (conceptul de model) umanist (în sfera socială). Orientări/doctrine social-umaniste și modele social-umaniste aferente – personalist, existențialist, etic și cultural, feminist, tehnologic, neoumanist, dualist. Orientări/doctrine social-umaniste și modele social-umaniste aferente – personalist, existențialist, etic și cultural, feminist, tehnologic, neoumanist, dualist

Capitolul 11. Umanismul personalist și modelul umanist-personalist în teoria, practica și politica socială și în teoria, practica și politica asistenței sociale. Asistența socială centrată pe persoană/client

Capitolul 12. Umanismul existențial/existențialist și modelul umanist-existențial/existențialist în teoria, practica și politica socială și în teoria, practica și politica asistenței sociale. Asistența socială centrată pe situație/contextul socio-uman

Capitolul 13. Umanismul etic/cultural, umanismul feminist, umanismul tehnologic și neoumanismul/umanismul integral. Modelul umanist-etic/cultural, modelul umanist-feminist, modelul umanist-tehnologic și modelul neoumanist/umanist-integral în teoria, practica și politica socială și în teoria, practica și politica asistenței sociale

Capitolul 14. Umanismul dual și modelul umanist-dual în teoria, practica și politica socială și în teoria, practica și politica asistenței sociale (în spațiul est-european – și românesc – contemporan)

Referințe bibliografice, Partea a IV-a

Fragmentele cheie ale volumului

Epigrafele utilizate pe parcursul lucrării

Concluzii, propuneri

De la Modelul Pasiv-Sociologist la Modelul Proactiv-Multidisciplinar. Propunere: conceptul/formula „Asistență Socială Complexă și Bazată pe Cunoaștere Multidisciplinară”

De la titulatura „Asistent” Social la titulatura „Profesionist” Social

Referințele bibliografice ale volumului / Bibliografie generală

Email autor:

petrustefaroi@yahoo.com